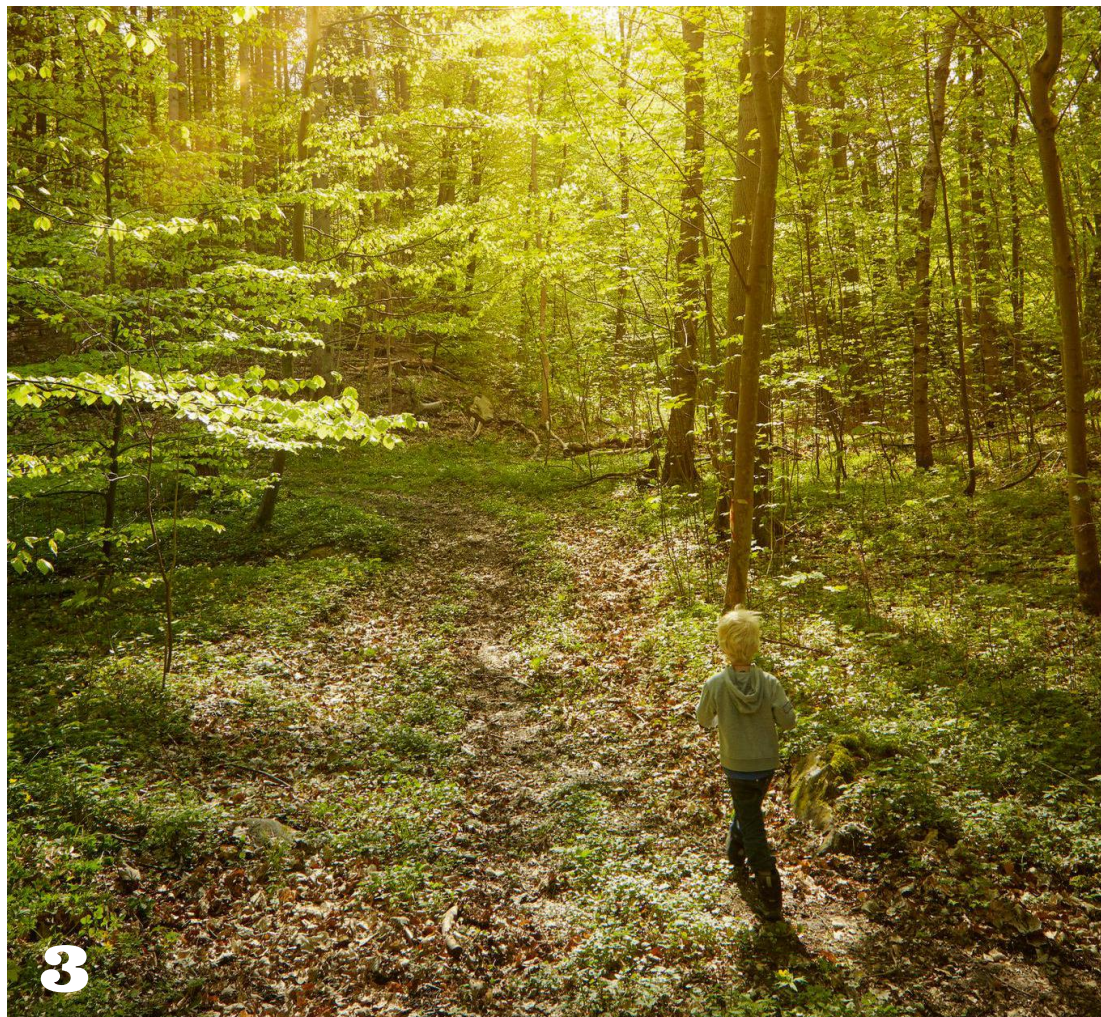
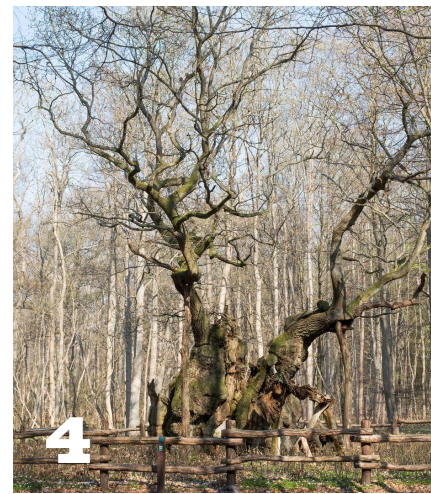

1

3

4

2

5

5 vinterferieoplevelser for nysgerrige børn

Hvorfor rejse til udlandet for give børnene kulturoplevelser, når de findes lige her i Danmark? Else Marie Lehman 'Danmarksmissionen' guider til 70 steder, der har spillet en væsentlig rolle for det Danmark, vi kender i dag. Vi bringer et uddrag.

1 Gudenåen ved Tørring
Gudenåen er Danmarks længste å. Den er 153 kilometer lang og snor sig fra udspringet i Tinnest Krat nordvest for Tørring op gennem den østlige del af Danmark. Undervejs passerer den byerne Ry, Silkeborg, Bjerringbro, Langå og Randers, hvor den løber ud i Randers Fjord. Fra sit udspring på den jyske højderyg falder åen med 75 meter på rejsen frem til fjorden.

Gudenåen og dens omgivelser er smukke og rekreative og har et rigt plante- og dyreliv. Her findes hele 80 plantearter og masser af fugle, og selve åen er hjem for en del forskellige fiskearter, blandt andet laks, ørred, aborre og ål. Husk lystfiskertegn og lokale fiskekort, hvor det kræves, inden I selv kaster snøren ud.

Der har boet mennesker langs Gudenåen tilbage til oldtiden. Historisk blev åen blandt andet benyttet til transport og søfart. Den benyttes stadig til roning og sejlads, i dag dog mest i kano. Det er muligt at sejle hele vejen fra Tørring til

Randers Fjord. Det er også muligt at gå eller cykle langs Gudenåen, hvis I foretrækker at opleve det smukke vandløb fra land. Kommunerne omkring åen er i færd med at etablere den afmærkede Gudenå Stien, 170 kilometer vandrerute igennem skove, enge, dale og langs søer. www.oplevgudenaa.dk

2 Randbøl Hede
Randbøl Hede syd for Billund er med sine 7,5 km² Danmarks største indlandshede og et helt specielt stykke natur. Dens beplantning består af lynchede, græshede og klitter, men her vokser også et varieret udvalg af bærplanter. Dyrelivet tæller harer, hugorme, krondyr og rådyr, og fuglelskere kan nyde traner, storspover, tornskader, natravne og hedelærker.

Randbøl Hede blev grundlagt under den seneste istid og dens afslutning. Det flade landskab med grus og sandbund er skabt af det smeltevand, der strømmede ned fra den jyske højderyg ikke så langt herfra. Sandflugt i årtusinderne, der fulgte, var med til at danne det nutidige landskab.

I 1700-tallet forsøgte man sig med opdyrkning af heden. Tyskere blev lokket hertil fra 1760 for at dyrke kartofler, men succesen var begrænset, og kun få af dem blev boende. Deres fortælling får I, når I besøger Naturrum Kirstinelyst. Bedre gik det med at stoppe sandflugten, da staten i slutningen af 1800-tallet begyndte at plante træer i det, der skulle blive til Frederikshåb Plantage.

Et særligt godt kig ud over landskabet og området får I fra Staldbakkerne. Det højeste punkt, Stoltenbjerg, ligger 88 meter over havet og rager 17 meter op over heden.

www.randbolhede.dk

3 Stengade Skov, Tranekær
Stengade Skov ligger mellem Tranekær og Spodsbjerg ud mod Langelandsbæltet. Her havde digteren Adam Oehlenschläger sin gang i 1800-tallet. Han var ven med brødrene Anders og H.C. Ørsted, der senere blev kendt som henholdsvis politiker og fysiker, og som inviterede ham med til Rudkøbing og deres barndomshjem, apoteket. Det er angiveligt bøgetræerne i Stengade Skov, der skulle have inspireret Oehlenschläger til digtet 'Fædrelands-Sang': »Der er et yndigt land, det står med brede bøge«.

Teksten til det, der blev den danske nationalsang, er fra 1819 og blev omkring 1835 sat til musik af komponisten Hans Ernst Krøyer. Det specifikke træ, der går under navnet Oehlenschlägers bøg, er flerstammet og ganske majestætisk. Det mere end 200 år gamle træ står på en smuk og fredfyldt plet i udkanten af skoven, kun et stenkast fra vandet.

www.naturstyrelsen.dk

4 Kong Asgers Høj, Møn
Kong Asgers Høj er en af landets bedst bevarede og største jættestuer og eksempler på fortidens gravhøje. Den er opført omkring år 3200 før vores tidsregning. Højen på Møn er derfor et godt sted at begynde en opdagelse og udforskning af langhøje, dysser og jættestuer fra bondestenalderen.

Selve højen har en diameter på 15 meter og en højde på godt og vel fire meter. Gangen ind i jættestuen er cirka ti meter lang. Selve gravkammeret er ti meter langt og to meter bredt, og højden herinde er på halvanden meter, så selvom de færreste voksne kan stå helt oprejst, er det ikke nødvendigt at kravle rundt, imens I udforsker den gamle høj. I 1839 gjorde man forskellige fund. Optegnel-

serne over dem er sparsomme, men skulle have talt lerkar og en stenøkse, som siden er gået tabt. Har I medbragt lommelygte, kan I studere selve bygningsværkets indvendige konstruktion med 19 store bæresten, loftets syv dæksten, en række mindre indskudssten og de tilspidsede gavle i begge ender.

www.fortidsmindeguide.dk

5 Kongeegen Jægerspris
Kongeegen er landets ældste levende træ, hvis nøjagtige alder selvsagt er vanskelig at bestemme, men vurderingen lyder på, at egen er mellem 1.500 og 2.000 år gammel. Egen havde altså flere hundrede år på bagen, allerede da Gorm den Gamle regerede, og da vikingerne tog på plyndringstogter. I sine velmagtsdage var Kongeegen 14 meter i omkreds.

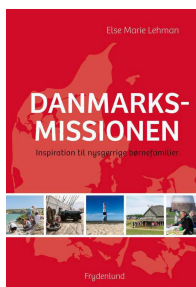
Selv om træet – formodentlig takket være dets store størrelse og den mørning, som det allerede for flere hundrede år siden var ramt af – i modsætning til mange artsfæller har haft held til at undgå skovhugst, så har tidens tand, vind, vejr og skovens mange gæster efterhånden sat sine spor på det.

Egen har mistet store dele af sin form så imponerende fremtoning og dermed også titlen som landets største træ (målt i volumen). Af samme grund er den i dag indhegnet og udstyret med støtter, der skal sikre, at træet forhåbentlig kan holde sig i live og oprejst et godt stykke tid fremover.

På jeres tur igennem skoven kan I også lægge vejen forbi Storkeegen og Snøegen, de øvrige af de tre tusindårige ege. De er i modsætning til Kongeegen ikke levende længere, men er dog på hver sin måde også imponerende.

www.kongfrederik.dk

rejser@pol.dk

Else Marie Lehman: **Danmarksmissionen** – inspiration til nysgerrige børnefamilier. Forlaget Frydenlund. 304 sider, 249 kr. (vejl.). Udkom 1. februar.